

Gospodar in gospodinja

LETO 1934

21. NOVEMBRA

STEV. 47

Kako čistimo in shranjujemo votla semena

Največ zelenjadnih in cvetličnih semen, ki jih potrebujemo vsako pomlad, dobimo iz inozemstva, izvečine iz Nemčije, nekoliko morebiti tudi iz Francije in iz Italije. Nekaj semenja pa pridelajo naše gospodinjke vendar tudi doma, vsaj za domačo potrebo; od nekaterih plemen pa tudi večje količine za prodajo (n. pr. motovilec, korenje, repnega, zeljnega, solatnega in drugega semenja). Seveda je to »pridelovanje« mnogokrat le slučajno nabiranje po dozorelih rastlinah, brez kaknega določnega smotra in brez posebne izbire. Tako se ravna zlasti pri cvetličnem semenju. Bolj izbirčne so gospodinjke pri zelenjadnem semenju, kar je popolnoma prav, kajti le s strogo odbiro in s skrbnim negovanjem semenskih rastlin dosežemo prvovrstno, zanesljivo pristno robo.

Vsem tistim torej, ki so pridelale kako vrtno seme, bodisi samo za dom ali pa tudi za prodajo, so namenjene te le vrstice.

Pri spravljanju zelenjadnega semenja ravnamo navadno tako, da zrele rastline požanjemo ali porežemo, zvežemo v snope, ki jih obesimo nekam pod streho na zračen, pa vendar zavarovan prostor, kjer seme še pozoreva in se suši. Da ga zavarujemo pred pticami, zavijemo snope v redko tkanino, ali jih pa vsaj ovijemo s papirjem. Šele pozneje, največkrat pozno na jesen ali celo pozimi, ko so druga najnujnejša dela opravljena, pride na vrsto seme, da ga omlatimo ali omanemo, sčistimo in spravimo do setve na varno.

Majhne količine dragocenega semena omanemo navadno z rokami (n. pr. kapusnice), ali jih otepemo na perivni-

ku, ki ga postavimo na razgrnjeno rjuho n. pr. solato). Da se nam od kakega semena ne izgubi nobeno zrnce, denemo snope v gosto vrečo in jo trdno zavežemo. Nato pa tolčemo po njej z močno palico ali s »pravcem«. S tem orodjem, ki ga dandanes menda le še malokdo pozna, so svoje dni tolkli »štrene« preje, ko so jih prali. Pri mlačvi, ki se vrši tako ali tako, je vedno paziti, da se seme ne kvari na ta način, da bi se raniilo, zmečkalo ali celo razbilo. Zato ne mlatiti kar tja ven dan po tankih plasteh! Umerimo temveč silo udarcev po kakovosti semena in po množini ter velikosti snopov. Za mlatev ali metev mora biti seme dovolj suho, da se rado loči od steblovja in da se rado izlušči iz strokov, iz glavic itd. Mlatev in čiščenje semena naj se opravlja, če le kako mogoče, ob lepem, suhem vremenu (ko piha vzhodnik).

Za mlatvijo pride na vrsto čiščenje semena. Treba ga je namreč ločiti od slame in od raznih drugih drobnih primesi. Zlasti je važno, da popolnoma očistimo tisto seme, ki ga pripravljamo za prodajo, ker le čisto seme, brez kakršnihkoli primesi ima svojo veljavo. Najprej odstranimo slamo in vse debelejše ostanke rastline. To opravimo navadno z rokami, potem ko slamo dobro stresemo (pri večjih količinah tudi z vilami). Drobnjav, ki nam ostane in ki obstoji iz semenskih zrnec, iz plev, zdrobljene slame, smeti, prsti itd., je treba sedaj na ta ali oni način obdelavati toliko časa, da nam ostanejo sama čista semenska zrnca. Pri tem delu se poslužujemo raznega orodja, zlasti pa kodunj, rešet in sit. Potrebna

pa je tudi posebna spretnost, ki se jo je treba priučiti s posnemanjem in vajo. Naše stare mamice so izvrstno znale semena »plati« (ne prati!) v kodunjah. V različno gostih rešetih so seme »narejale« (čistile) toliko časa, da so »izsukale« in izpihale iz njega zadnjo najmanjšo smetico.

Na ta ali oni način popolnoma očišče-nc seme strogo ločimo po plemenih in vrstah, je treba konečno varno shraniti, da se čez zimo na kakršenkoli način ne pokvari in ne izgubi kalivosti, ali da ne pridejo do njega miši. Dokler seme ni dovolj suho (čez 12% svoje teže ne sme imeti vode v sebi), ga ne smemo spraviti. Zato je zlasti večje množine izčiščenega semena razgrniti v tankih plasteh v primernem suhem in zračnem prostoru, kjer ga večkrat premešamo, da se zadostno posuši. Ko je pa seme dovolj suho, je vsako nadaljnjo zadrževanje na zraku le v škodo kakovosti. Najboljše bi bilo, ko bi ga shranili v takih posodah, kjer bi bilo neprodušno zaprto (n. pr. v steklenih posodah z vbušenim zamaškom). Ker pa to navadno ni mogoče, spravljamo večje množine v vreče iz goste, močne tkanine, manjše količine pa v papirnate vrečice. Napolnjeno posodo, najsi bo potem že vreča iz tkanine

ali vrečica iz mečnega papirja spravimo v hladén in suh prostor, najboljše v popolnoma suho podstrešno sobo, kjer vreče obesimo ali pa jih shranimo v predalih kake primerne omare. Čez vse drugo je važno, da je prostor suh in da je varen pred mišmi. Vlaga seme v kratkem času popolnoma pokvari in kjer v semenski shrambi čez zimo gospodarijo miši, ne bo kaj prodati, pa tudi ne kaj sejati!

Končno naj še opozorimo gospodinjne, ki imajo opraviti s semenjem, da pri opravljanju, pri čiščenju in pa pri shranjevanju strogo pazijo na to, da se jim posamezne vrste istega plemena ne zmešajo. Mešanica različnih vrst je brez vsake veljave. Da se obvarujemo škode, treba vedno zapisati, kaj imamo v tem ali onem snopu in pozneje, kaj je v tej ali oni vreči ali vrečici. Ne zanašajmo se na to, češ, da se seme itak pozna po svoji zunanosti. Seme vseh mnogoštevilnih vrst zelja ali kolerab ali ohrovtja je popolnoma enako. Še seme od različnih plemen kapusnic ali kake druge zelenjadi, je tako med seboj podobno, da ga nihče več ne loči, ako se zmeša. Seme brez pravega imena je brez vrednosti.

H.

Važnost števila ter enakomerne in primerne žive teže pujskov ob porodu

Poleg lastnosti, ki se nanašajo na zdravje, odpornost napram prehladu in boleznim, raslost, ješčnost, neizbirčnost v hrani, dobra izraba krme in zadovoljiva mlečnost ob sesanju pujskov itd., je treba vpoštevati pri plemenski svinji tudi njeno pokolenje in rodovitnost.

Svinja je rodovitna, ako ima ob vsakem porodu povprečno deset pujskov. Pri svinji-prvesnici se že lahko popolnoma zadovoljimo, če ima osem mladičev. Pri starejših svinjah pa tudi ne želimo, da bi imele v drugem, tretjem in nadaljnjih gnezdih več ko 12 pujskov, četudi imajo 14 razvitih seskov. Popolnoma odveč pa je, če nam skoti svinja

več mladičev, nego jih more dojeti, ker potem moramo one, za katere ni pri svinji razpoložljivih seskov, podtakniti drugi svinji, ki ima morda istočasno manjše število mladičev, nego seskov. To je za odreja odvišnih mladičev še ugodno. Ne pa tako, ako je treba odvišne pujske umetno vzrediti, kar je precej težavno in se nam največkrat ne poplača trud, ki ga imamo s tako umetno vzrejo. Svinja s prenizkim številom mladičev pa podraži plemensko rejo, ker pride na enega pujska preveč rejinih stroškov za plemensko svinjo.

Ne smemo pa se zadovoljiti samo z zadostnim številom pujskov. Treba je, da

nam da ob porodu plemenska svinja poleg primerne števila tudi kolikor mogoče enako in primerno težkih ter dovolj dobro razvitih pujskov. Primerna živa teža pujska ob porodu naj znaša 1 kg ali kaj čez 1 kg. Je pa živa teža posameznih pujskov ob porodu lahko samo pol kilograma ali manj ali pa tudi 2 kg in več. Pujski istega gnezda, ki so že ob porodu dobro enakomerno razviti in dovolj težki, bodo povprečno tudi pozneje pridobivali dobro na teži in se enakomerno razvijali pri zadostni mlečnosti doječe svinje in dovoljni drugi krmil. Kjer pa so pujski istega gnezda že ob porodu različno in dostikrat prerazlično težki, bodo tudi pozneje kazali razlike v teži, ki postanejo pri nadaljnjem razvoju pujskov pozneje še večje. Slab razvoj pujskov z nizko ali prenizko težo ob porodu povzroča njih premajhna življenjska sila, ki jo imajo taki pujski. Ti niso v stanju dobro posesati mleka iz seskov in jih tako obdelovati, kakor je potrebno za dobro mlečnost seskov. Čim boljše obdelujejo pujski takoj po porodu vsak svoj sesek, tem boljša je navadno mlečnost in s to tudi dober razvoj pujskov.

Mnogo razširjeno mnenje, da je v prednjih (prsni) seskih več mleka nego v zadnjih, je v toliko pravilno, da se bolj krepki pujski takoj po porodu oprimejo bolj prednjih seskov in odrinejo šibkejši pujski k zadnjim seskom. Krepejši pujski dobro obdelujejo prednje seske, šibkejši pa bolj zadnje le slabo. Ako si zbere dobro razvit pujske takoj po porodu svoj sesek zadaj, uspeva kljub temu brezhibno in postane večkrat lahko najbolj krepak in najtežji v gnezdu. To nam dokazuje, da je mlečnost normalno razvitih posameznih seskov spredaj ali zadaj odvisno bolj od sile, ki jo vsak pujske razvije pri sesanju prve dni po porodu, kakor pa od česa drugega.

Ob porodu primerno težki pujski se že zgodaj in lažje privadijo, še ko sesajo, na drugovrstna krmila, kakor pa prelahki pujski. Ako se nam posreči, da dobivajo lahki pujski že med tretjim in petim tednom znatne količine krme, si s tem že zagotovimo dobro prodajno težo

prašičev. Pujski najboljše izrabijo krmo v dobi sesanja, to se pravi, da potrebujejo tedaj najmanj krme za proizvajanje enega kilograma žive teže. Zato pa imajo zadostne količine krme takrat najboljše uspeh. Primerna teža in čim večja izenačenost pujskov tudi pripomore, da se živa teža pujskov med sesanjem enakomerno viša. Lahko tudi rečemo, da je pri gnezdih živa teža pujskov v posameznih gnezdih uvaževanja vredna in ne brez vsakega vpliva na celotni uspeh v prašičereji.

Zato pa je treba delati na to, da pridemo do dovolj težkih in že ob porodu enakomerno razvitih pujskov. Znano je, da se pujski med brejostjo najbolj razvijajo v zadnji tretjini brejosti svinje, to je približno v zadnjih petih tednih pred porodom. Ako torej hočemo doseči krepke in ob porodu primerno težke pujske, moramo brejo svinjo v zadnjih petih tednih brejosti primerno krmili in z boljšim krmljenjem pripomoči in izrabiti čas, da se pujski že med brejostjo dovolj razvijajo. Pokladajmo tedaj breji svinji v ta namen v zadnji dobi brejosti 1 do 2 kg beljakovinske močne krme poleg drugih krmil. Primerno dobro krmljenje breje svinje v zadnji dobi njene brejosti je najmanj tako važno za razvoj mladičev, kakor njeno dobro krmljenje med dojenjem. Mlada, breja svinja, ki še dorašča, ali shuššana in presuha starejša breja svinja mora dobiti seveda več močnih krmil, nego že dovolj rejena breja svinja. Pokladajmo pa breji svinji ista močna krmila, kakršna nameravamo pokladati ob sesanju mladičev. Popoln uspeh že ob porodu primerno težkih pujskov pa se doseže, ako ima svinja pri primernem krmljenju ves čas sesanja pujskov (8—10 tednov) dovolj mleka.

Iz vsega navedenega lahko posnamemo, da ni merodajno za uspešno prašičerejo samo veliko število pujskov ob porodu, temveč tudi enakomerna in primerna živa teža pujskov, ko se skotijo. Zato pa je tudi vedno boljša ona plemenska svinja, ki ima n. pr. le osem pujskov, ki so že ob porodu enakomerno razviti in primerno težki, kakor pa taka svinja, ki nam da ob porodu 12 neenako-

merno razvitih pujskov, med katerimi je tudi več takozvanih revčkov.

Da pa pridemo do gnezd pujskov z enakomerno in primerno težo, moramo pri odbiri plemenskih svinj in tudi merjascev zelo paziti in vpoštevati njih pokolenje. Plemenska žival mora izvirati od dobrih staršev in prav tako dobrih prednikov, ker vsaka plemenska žival mora prenašati na svoje potomstvo pred vsem le one dobre lastnosti, ki jih je že sama podedovala. Kjer ni zanesljivih seznamov in podatkov in tudi sami ne vemo ničesar pravega o pokolenju plemenskih svinj, so nam enakomerno dobro razviti pujski kakega gnezda najboljši

znak, da imamo pred seboj pujske iz dobre plemenske reje, v kateri so bile že pri živalih prejšnjih pokolenj odpravljene slabe lastnosti. Odbirajmo pa pujske za pleme najpozneje ob času njih odstavljanja. Takrat je odbira najlažja in najzanesljivejša, ker točno vemo, katera svinja je dala najlepše in najbolj veliko in enakomerno gnezdo pujskov, dalje katera svinja je svoje pujske najboljše oddojila in kateri pujski so se pri tem najboljše razvijali. Za pleme odbrane pujske zaznamujemo že ob odstavitvi, ako imamo toliko prašičev, da bi plemenske utegnili pozneje zamenjati z onimi, ki so določeni za drugo uporabo.

Rešite kmečke čebelnjake

II.

Kako pa ukreniti pri kranjičih ali drugih panjih brez premičnega satja, da bodo družine v njih glede zaloge brez skrbi? Rekli smo, da mora imeti kranjič okrog 8 kg medu, da bo brez skrbi do čakal spomladansko pašo. Vem, da si bo marsikdo tako-le napravil načrt: toliko moji panjiči že imajo zaloge, da bodo dočakali prvih spomladanskih dni. Takrat jim bom pa s sladkorjem priskočil na pomoč. Če bi se spomladi tega načrta zares točno in vestno držali, bi ne bilo tako slabo. Sicer je spomladansko krmljenje s sladkorjem dosti slabše od jesenskega, ker je sladkor slaba hrana za zalego, ki se spomladi od dne do dne množi, dobra pa za prezimovanje čebel, ki čez zimo sladkor porabijo zase, med pa ostane za zalego. Toda v sili mora biti dober tudi sladkor, samo da se družine rešijo pogina. Ampak vprašanje nastane, ali bo spomladi kje vzeti denar za sladkor? In veliko vprašanje je tudi, ali boste čebelarji pravi čas stiskali svojih čebelic odpomogli. Najbolj žalostno bi bilo, če bi se čebele pretolkle čez zimo notri do marca ali celo aprila, takrat pa bi od lakote padle z vso zalego vred. Čebelar bi mislil, da so že iz vsake nevarnosti, pa bi mu žival poginila od lakote.

Ne zanašajte se zato preveč na spomladansko dodajanje hrane. Izkušnja

uči, da bo človek, ki odloži potrebno opravilo do spomladi, isto storil tudi spomladi, češ, saj se bodo čebele že nekako »zmazale«. Misliti je tudi na to, da spomladi prav tako, kakor sedaj, ne bodo dobili poceni sladkorja drugače, kakor da pristopijo kot člani k Čebelarskemu društvu.

Ne bo torej preostalo drugega, kakor dvoje: ali kupiti in dodati potrebno količino hrane, ali pa družiti in združenim panjem iz izpraznjenih dodati med. Nekaj medu je vsaka družina nabrala. Vsaj toliko, da bosta po dve in dve skupaj imeli čez zimo dovolj. Vsak čebelar ve, ali bi vsaj moral vedeti, da čez zimo močne družine skoraj nič več medu ne porabijo od šibkih. V gotovih okoliščinah celo manj. Količina medu, pri kateri bi dve družini vsaka zase v svojem panju padli od lakote, bo pa zadostovala za ugodno prezimljenje ene same, četudi močne družine. Spomladi pa je znano, da se močne družine ob zadostni hrani posebno v kranjičih zelo naglo razvijajo in dajo zgodnje roje, ki jih je vsak pravi čebelar najbolj vesel. Če bo na videz sedaj tudi zguba na številu družin, se bo prihodnje leto z lepimi roji vse izravnavalo.

Kako pa sedaj družiti? Sicer prihajamo pozno s temi nasveti, vendar še vedno ne prepozno. Sedaj je časa do-

volj in se opravek lahko mirno in vestno izvrši. Če bo še kaj lepih toplih dni, se družji lahko kar zunaj, sicer pa v primerno topli sobi. Iz vsega (šibkejšega) panja se z dimom in točenjem preženejo čebele v drugi panj; pri begu je treba paziti na **matice** in jo odstraniti. Zapusčeni panj se podere, med, ki ga ima, se v satju ali pa izprešan pokrmi združeni družini. Satje se stisne v kepe in pošlje

bližnji čebelarški podružnici, da ga odkupi, oziroma raztopi in da izdelati satnice za A.-Z. panje, ki si jih bo vsak kranjičkar prej ali slej omislil.

Ker iskreno želimo, da bi naše **kmečko čebelarstvo**, ki je itak nezadostno razvito, še s tem, kar ima, ne propadlo, smo le-to napisali. Če boste kmečki čebelarji upoštevali dober nasvet, boste svoje čebelnjake rešili.

Lp.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

KUHINJA

Testo iz surovega masla. Za tako testo mora biti moka suha, surovo maslo sveže, trdo in sladko. Napravljja se tako testo le na hladnem prostoru. V poletnem času je potrebno, da testo počiva na ledu. Rabi se ista teža moke kot teža surovega masla. Odtehtani moki, ki jo je pol kilograma, odvzamem četrtino. V tej moki pognjem pol kilograma surovega masla in izoblikujem iz njega za pest debel štirikotnik. Tega pokrijem s papirjem in pokrovko ter denem, v poletnem času na led, v hladnejšem času pa v mrzlo vodo ali zavitega na zelo mrzel prostor. Iz ostale moke naredim testo takole: Moko stresem na desko, na sredi napravim jamico, vanjo ubijem eno celo jajce, en rumenjaki, žlico kisle smetane, malo manj kot četrt litra mrzle vode in sok pol limone ali žlico vina in primerno soli. Te snovi zmešam z moko, pognem v testo, katero toliko časa gnetem, da pod rokami poka. Testo, ki naj ima obliko hlebčka, pokrijem s snažno ruto in pustim pol ure počivati. Nato testo razvaljam v tako veliko štirioglasto obliko, da se surovo maslo, katero položim na sredo testa, pokrije s testom od štirih strani tako, kot zalepka pri pismu. Potem z valjem pritiskam po testu, da se surovo maslo enakomerno razdeli in da se zrak odstrani. Nadalje valjam od sebe tako dolgo, da se testo enakomerno stanjša. Testo naj ima štirioglasto podolgasto obliko. Moke za potresanje pri valjanju rabim kar najmanj

mogoče. Ko je testo dovolj razvaljano, ga zložim tako, da je desna stran zgoraj, leva pa zdolej. Testo, ki je v treh plasteh, pokrijem s prtičem in pustim počivati četrt do pol ure. Po tem času ga zopet razvaljam, zopet zložim in pustim počivati. To valjanje in zgrinjanje ponovim še dva-ali trikrat. Tako pripravljeno testo porabim potem za različne oblike. Vedeti je treba, da pri valjanju bolj pritiskamo na testo, kot pa valjamo. Treba je tudi hiteti pri tem delu, da se testo ne posuši. Za uporabo se razvalja testo iz surovega masla za mezinac na debelo ali še tanjše. Pekačo, na kateri se peče testo, pognem s papirjem. Površina testa se pomaže z raztepenim jajcem zelo previdno in tako, da robovi ostanejo nepomazani. Zmočeni robovi bi ovirali dvig peciva. Pečica mora biti zelo vroča, ker le taka dvigne testo hitro. Pečeno je tako testo takrat, ko se jenja peniti.

Stročnice v prehrani

Stročnice, kamor prištevamo fižol, grah, lečo in bob, so poceni in redilno, vendar pa težko prebavljivo živilo. Koža, ki obdaja zrnje fižola, leče ali graha, je iz neprebavljive staničnine, ki je vzrok, da se hranilne snovi v njih slabo izrabijo. Zato je važno, da pazimo pri pripravljanju stročnic na to, da jih napravimo čim lažje prebavljive.

Najprvo je treba stročnice namakati 6 do 12 ur v mrzli vodi. To namakanje pospešimo, če postavimo posodo na rob štedilnika, kjer se voda polagoma se-

greva. Nato jih zalijemo z mrzlo vodo in denemo kuhat, a tako, da se voda počasi segreva. Ravno toplina, ki prehaja polagoma z mrzlega na bolj toplo, povzroča, da se škrobova zrnca, na pr. v fižolu, lepo napno in s tem pretrgajo neprebavni ovoj. Ko zavro, naj se dalje kuhajo le počasi in mirno. Tudi samokuhalnik je za tako jed zelo pripraven. Dobe se pa tudi posebni, dobro zaprti lonci, kjer se pri visoki toplini fižol kmalu in temeljito zmehča.

Ker za kuhanje stročnic ni dobra trda, apnena voda ji dodevajo ponavadi jedilno sodo, da postane mehka. S tem pa se uniči v teh živilih vitamin B; zato je boljše, da vzamemo v ta namen **prekuhan** vodo ali vsaj vodo, ki smo jo že precej segreli (v kotlu) in nato ohladili.

Stročnice so mnogo lažje prebavljive, če jim kuhanim pridenemo kis, citriono ali mlečno kislino, ki se nahaja v precejšnji množini v kislem zelju. Zato je pri nas že zdavnaj v navadi, da jemo fižol s kislim zeljem, pa tudi s kuhanimi jabolki. Tudi fižolovo juho okisamo. Uživanje fižola z jabolki, suhimi češpljami ali s kislim zeljem, je torej važno za lažjo prebavo. Ker stročnice same nimajo

skoraj nič maščobe, jih zabelimo po možnosti z mastjo, slanim ali surovim maslom; isti učinek ima tudi mastno meso.

Izmed celih, nepretlačenih stročnic je najtežje prebavljiv grah. Zato ga navadno pretlačimo skozi sito in zavžijemo v obliki juhe ali pire-ja.

Najnovejše dognanje glede pripravljanja stročnic pa je, da jih ne pustimo samo namakati zadosti časa, ampak jih pustimo celo kaliti. Stročnice namočimo in jih pustimo dva dni (pred uporabo) na toplem prostoru. S tem, da fižol skali, dosežemo, da se zelo napne in da postanejo hranilne snovi v njem bolj sprejemljive za človeški organizem. Obenem se tvorijo med kaljenjem v stročnicah tudi nekateri vitamini. Jed, ki smo jo napravili iz stročnic, ki so prej skalile, je bolj zdrava, prikladnejša in lažje prebavljiva. Po taki jedi ni čutiti težav, ki se pojavljajo sicer po običajno pripravljenih jedeh iz stročnic. Vrhu tega je tako pripravljena jed tudi bolj nasitljiva, ker so se hranilne snovi v njej tako izpremenile, da so za človeška prebavila lažje sprejemljive. Okus stročnic, ki so prej kalile, je precej drugačen kakor pa smo ga sicer vajeni, kar pa ne moti, če se enkrat nanj navadimo. S. H.

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

g Cene živine v savski banovini. Povprečne cene živine v mesecu oktobru so na področju savske banovine znašale za 1 kg žive teže: voli 3—4.75, biki 3—4.50, krave 1.75—3, junice 3—4.50, teleta 5—6.50, prašiči mesnati 5—6, špeharji 6.50 do 7.50 dinarjev.

g Mariborski živinski sejem 13. nov. Prigon je znašal 17 konj, 17 bikov, 10 volov, 565 krav in 18 telet, skupaj 727 glav. Iz teh štetilk je razvidno, da je bil dogon izredno velik, kupčija pa srednja, saj je bilo prodanih le 321 glav živine. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile naslednje: debeli voli 3—3.75, poldebili voli 2.50—2.75, voli za vprego 2—2.75, biki za klanje 2—2.75, klavne krave de-

bele 2—3.50, plemenske 2—2.25, klobasarice 1.50—1.75, molzne in breje krave 2.50—3, mlada živina 3—3.50, teleta 4.50 do 5 dinarjev.

g Mariborski prašičji sejem 14. nov. Ta sejem je bil dobro založen, kupčija pa slaba. Pripeljali so 252 svinj in 175 pujskov za rejo, skupaj 427 rilcev. Prodanih je pa bilo le 90 glav. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: pršutarji 5—6, debele 6—7, mrtve teže pa 9.50 dinarjev. Plemenske svinje od 200—600 Din kos. Pujski 7—12 tednov stari od 70—180 Din eden.

g Živinski sejem v Ptuj. Bogato založen je bil zadnji živinski sejem v Ptuj, kamor je bilo prignanih 720 glav živine in sicer 315 krav, 75 telic, 163 volov, 24 bikov, 143 konj. Kupčija pa je

bila slaba in je bilo prodanih le 211 glav. Cene so bile naslednje: voli 3—4, biki 2.75—3.75, krave 1.75—3, telice 3—4, konji so stali glava po 750—3500 Din.

DENAR

g Zlato se v oktobru med Evropo in Ameriko ni izmenjavalo. Ameriški zakladi so se povečali le vsled nakupa domače produkcije. Koncem oktobra je znašal zlati zaklad glavnih držav v milijonih švicarskih frankov: Ameriške Združene države 24.472, Francija 16.750, Anglija 4.843, Švica 1.902, Belgija 1.865, Holandska 1.839, Italija 1.656 in Nemčija 102; skupno 53.428 milijonov švicarskih frankov.

g Obrestna mera v Franciji je zelo visoka, četudi ima ta država toliko zlata in denarja, da ga posoja vsemu svetu. Pri nekem predavanju finančnega ministra Germain-Martina so ugotovili, da znašajo obresti za dolgoročne kredite 12 do 15 odstotkov, za kratkoročne kredite pa morajo uradniki plačevati celo do 33 odstotkov obresti. Zaradi tega je minister napovedal zakon za določitev najvišje obrestne mere, kakor ga imajo že druge države.

g Ljubljanska denarna borza izkazuje uradne tečaje neizpremenjene. V zasebnem kliringu so prodajali avstrijske šilinge po 8.10—8.20 Din, angleške funte 231.20—232.80 Din, grške bone po 29 par in španske pesete po 5.17 Din.

CENE

g Ljubljanska blagovna borza. Položaj na žitnem trgu je neizpremenjen, kupčij je malo in to samo za sproti. Na ljubljanski blagovni borzi nudijo blago pri vagonskih dobavah postavljeno na vsako postajo Slovenije, plačljivo v 30 dneh po cepah za 100 kg: pšenica baška 78 kg težka po 152—155, 79 kg težka po 155—157.50 D.; koruza nova umetno sušena s času primerno suha po 107.50—110 Din; času primerna suha po 107.50—110 Din; moka franko Ljubljana »O« po 230—235, banatska »O« 237.50—240, slavonska 227.50—230 Din; otrobi pšenični debeli 135—140, drobni 110—115 Din.

g Vinsko tržišče v dravski banovini. Vinska kupčija se je v tem mesecu začela živahneje razvijati, zlasti v krškem in brežiškem okraju. Gostilničarji kupujejo največ evička po 4—5 Din liter in črnino po 5—6 Din. Največ jemlje Ljubljana in Gorenjska, kjer so malodane edini kozumenti vin teh vrst. Od belih vin gredo v promet samo najboljše vrste, medtem ko po navadnih vinih malokdo povprašuje, ker dobi boljše in cenejše na Štajerskem. Tam imajo taka vina ceno 3—4.50 Din liter. Izbrana bela vina dosežejo pa tudi tam cene od 5.50—8 Din. Kupčija na Štajerskem pa še ni tako razvita, kakor je bila v drugih letih v tej dobi. Novomeška okolica in Belokrajina zaenkrat prihajajo le malo v poštev, ker tamošnji pridelek prihaja navadno pozneje na vrsto. — Avstrija ima letos izredno slabo vinsko letino; komaj 750 tisoč hl nasproti 1 milijonu v lanskem in 1.2 milj. predlanskem letu. Uvoz vina bo tamkaj potreben. Umestno bi bilo, da bi se zlasti štajerski izvozniki zanimali za izvoz svojega pridelka v to državo. drugače bo ta vso potrebno količino uvozila iz Madjarske, Italije, Bolgarije in morda tudi iz Romunije.

g Svetovni pridelek pšenice. Po cenitvi mednarodnega kmetijskega zavoda v Rimu znaša letošnja svetovna letina pšenice brez Rusije 889 milijonov meter-skih stotov, dočim je dosegla lani 987 milijonov. V Evropi smo pridelali 402 milijona stotov (1933 pa 476 milijonov). Te svetovna letina pšenice je najslabša od leta 1924 sem, donos v izvoznih državah pa je celo nižji kot pred vojno. — Izvozne presežke ceni zavod na 274 milijonov stotov, lani so znašali 326, predlanskim pa 360 milijonov stotov. Izvozni presežek je določen tako, da se zalagam 1. avgusta prišteje nova proizvodnja, odšteje pa poraba in najmanjši del žitnih rezerv. V zadnjih devetih letih imamo letos najnižji izvozni presežek. — Skupno cenijo uvozne potrebe držav uvoznice na svetu na 166 milijonov stotov, dočim znaša izvozni presežek izvoznih držav le 96 milijonov stotov. Uporabiti bo torej treba iz starih zalog še 70 milijonov stotov.

Ker pa znašajo te se 178 milijonov stotov, se bodo s tem zmanjšale na 108 milijonov stotov. To pomeni znatno izboljšanje na pšeničnem trgu, kar se bo poznalo tudi pri cenah na svetovnih trgih. Za našo državo je to precejšnjega pomena, ker smo na Balkanu edini, ki imamo še presežek pšenice za izvoz.

PRAVNI NASVETI

Uravnavanje meje. A. S. D. Imate parcelo tik sosedovega kozolca, katero ste pred 25 leti upustili v travnik. Za časa obstoječe njive je bila meja popolnoma v redu. V času, ko je njiva upuščena v travnik, je sosed večkrat popravljal svoj kozolec, pri tem pa je pušchal daljše opirače kozolca bolj proti Vašemu zemljišču nego prej. Navzlec temu sosed trdi, da mora imeti toliko prostora za opirače, da lahko vozi z dvokolnico ter si tako lasti pravico do Vašega sveta. Na večkratno prigovarjanje sta pred pričo ugotovila mejo v zadovoljstvo obeh in ee je sosed izrazil, da lahko postavite mejnike kadar hočete. Ko ste sosedu drugič opomnili, da bi šla postaviti mejnike, ee temu vabilu ni odzval, celo nasprotno, pri zadnji košnji je pokosil zopet nad polovico metra Vašega travnika. Vprašate, ee smete mejo, kakor je bila dogovorjena, zorati, čeprav sosed na to ne pristane. — Če sta se v poletju s sosedom res pogodila glede meje in pred pričo skupno pokazala v naravi, kje da meja teče, potem je med vama bila sklenjena poravnava radi meje in lahko sosedu s tožbo prisilite, da je dolžan dopustiti to dogovorjeno mejo zamejčiti. V primeru tožbe boste morali dokazati, da sta se s sosedom popolnoma sporazumela glede meje, katero ee pa sosed zdaj brani priznati. Če pa poletj s sosedom ništa prišla do popolnega soglasja radi meje, ni prišlo med vama do poravnave in bilate v tem primeru zaprositi sodišče, da na licu mesta določi novo mejo, ker stara meja ni več vidna, zaradi česar je postala tudi sporna. Upamo, da bo Vaš sosed toliko uviden in bo sporazumno s Vami postavil mejnike in se na ta način izognil komisijskim stroškom, ker bi v vsakem primeru tožbe bil potreben ogled na licu mesta.

Nesloga med solastniki posestva. A. B. S. Leta 1932 je prevzel mlajši brat posestvo po materi, ki je umrla. Dva brata sta dobila izplačano dediščino po materi, trije pa še ne. Leta 1933 se je brat-prezemnik smrtno ponesrečil in ni zapustil nikake oporoke. Pri zapuščinski obravnavi se niste mogli zediniti, pa je sodišče prepisalo posestvo na vse dediče. Vprašate, ee lahko zahtevate svoj delež po materi, oziroma, ee lahko prodaste les v gozdu brez dovoljenja ostalih, oziroma, ee lahko zahtevate, da se posestvo proda na

javni dražbi, da pridete do svojega deleža. — Svetujemo Vam, da greste na sodišče ter pogledate v zemljiško knjigo, oziroma vprašate, kakšne pravice imate na posestvu: ali ste solastniki po enakih delih ali pa imajo bratje, ki niso dobili še izplačanega deleža, zdaj večje deleže pri solastniki. Glede sekanja v gozdu odloča večina glasov, ki se pa ne štejejo po osebah, ampak po razmerju deležev solastnikov. Na vsak način imate pravico, da zahtevate Vašemu deležu primeren prirastek v gozdu. Pravico imate tudi zahtevati razdelitev posestva, tako, da bi dobili svoj del v naravi. Če pa ne bi prišlo do sporazuma vseh solastnikov, ima tudi le en solastnik pravico zahtevati, da se posestvo proda na dražbi in se izkupiček razdeli med solastnike. Razdelitev skupnega posestva s prodajo na javni dražbi pa morate zahtevati s posebno tožbo.

Ni odbitka pri takojšnjem plačilu zaščitenega dolga. A. P. P. Leta 1928 ste dali posojilo sosedu v znesku 4000 Din pod pogojem da Vam ves ta dolg vrne do marca 1935. Za obresti Vam je dal letno košnjo na določenem travniku. Vaš dolžnik Vam hoče ee zdaj vrniti glavnico, vendar trdi, da sme radi tega, ker je kmet in torej pod zaščito, odbiti od glavnice 24%. Vprašate, ee je res takšen zakon, da dolžniki lahko upnikom 24% odtegnejo, ee vse naenkrat plačajo. — Ne, takšnega zakona ni! Dolžnik Vam je dolžan vrniti celo glavnico brez odbitka. V kolikor je pa dolžnik kot kmet zaščiten, je upravičen svoj dolg povrniti v 12 letnih obdobjih, kakor to določa uredba o zaščiti kmeta.

Odpoved hranilne vloge pri nezaščitenem zavodu. J. B. K. V denarnem zavodu, ki ni pod zaščito, imate naloženo večjo vsoto denarja. Prosite, da Vam priobčimo pravilno sestavljeno odpoved za hranilno vlogo. — Ker nam niste sporočili pravil Vašega denarnega zavoda, ne vemo, na kakšne odgovorne pogoje ste pristali takrat, ko ste prvo vlogo vložili. Večina denarnih zavodov ima v hranilnih knjižicah natisnane določbe, ki govorijo o odgovodih. Da je odpoved pravilna, mora biti izvršena v dogovorjenem odpovednem roku. Če se niste z zavodom dogovorili kaj posebnega glede odpovedi, veljajo za Vas splošni odpovedni pogoji, ki so navedeni v pravilih zavoda. Če po preteku odpovednega roka zavod ne bi izplačal denarja, ga lahko tožite. Ko boste dobili pravomočno sodbo, boste smeli zahtevati izvršbo. Sodišče bo zarubilo železno blagajno, ker gotovine zavod najbrž nima, sicer bi Vam Vaš denar brez tožbe izplačal. Če so zavodni dolžniki zaščiteni kmetje, tudi sodna rubežni poedinih terjatev, ki jih ima zavod do svojih upnikov, ne bo imela praktičnega uspeha. Svetujemo Vam, da malo potrpite, morda bo po 15. novembru, ko morajo zaščiteni dolžniki plačati obresti, zavod v stanju vsaj nekaj Vam izplačati.